Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Ліщанського будинку-інтернату для громадян похилого віку
та осіб з інвалідністю

21.04.2026

місто Хмельницький, 2026 рік

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1] Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 21.04.2026 групою національного превентивного механізму (далі – група НПМ) здійснено відвідування Ліщанського будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю (далі – заклад, будинок-інтернат).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Шейгец Оксана Миронівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Халікова Анастасія Ігіталіївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Осередчук Ольга Михайлівна, представник громадської організації;

Касянюк Алла Анатоліївна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Заклад знаходиться за адресою: вул. Гагаріна, буд. 6, с. Ліщани, Шепетівський р-н, Хмельницька обл., 30363.

Т.в.о. директора будинку-інтернату – **Безкоровайна Тетяна Борисівна**.

Відповідно до Статуту Ліщанського будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого розпорядженням голови Хмельницької обласної ради від 07.08.2021 № 172/2021-0 (далі – Статут*)*, будинок-інтернат є стаціонарним інтернатним закладом соціального захисту, що утворюється для цілодобового проживання (перебування) та догляду за громадянами похилого віку та особами, які за станом здоров’я потребують стороннього догляду, соціально-побутового, медичного обслуговування, соціальних послуг і комплексу реабілітаційних заходів (далі – підопічні).

Заклад внесений до реєстру надавачів соціальних послуг (від 20.06.2023 за №40000000000230037893616), а саме: догляд стаціонарний, який передбачає послуги із створення умов для проживання; створення умов для проживання; забезпечення харчуванням, твердим, м’яким інвентарем; допомога у самообслуговуванні (дотримання особистої гігієни, рухового режиму, прийом ліків, годування); спостереження за станом здоров’я, організація надання реабілітаційних та медичних послуг; допомога у забезпеченні технічними засобами реабілітації, навчання навичкам користування ними; навчання навичкам самообслуговування; організація розпорядку дня, у тому числі денної зайнятості, дозвілля.

Штатна чисельність працівників будинку-інтернату становить 29,25 штатних одиниць, з них: медичного персоналу – 1,5 шт. од. (лікар загальної практики –

сімейний лікар без категорії – 0,5 шт. од.; сестра медична (брат медичний) вищої категорії – 1 шт. од.); молодший медичний персонал – 7,5 шт. од.

Станом на день відвідування у закладі наявна вакантна посада лікаря загальної практики — сімейного лікаря без кваліфікаційної категорії.

За результатами аналізу посадових інструкцій та функціональних обов'язків медичного персоналу закладу встановлено, що до всіх посадових інструкцій медичного персоналу включено положення щодо заборони катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання відповідно до статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Фінансування закладу у 2025 році становило 8 810,2 тис. грн, у 2026 році передбачено фінансування закладу на суму 8 921,3 тис. грн.

Витрати на харчування в розрахунку на одну особу на добу станом на день відвідування становлять 154,22 грн, витрати на медикаменти — 6,04 грн.

Будинок-інтернат розташований на земельній ділянці площею 1,7096 га, з яких присадибна ділянка становить 0,60 га. На території розміщено два одноповерхові житлові корпуси, окремо — приміщення харчоблоку та банно-пральний комплекс. Також на території функціонує амбулаторія загальної практики — сімейної медицини.

Територія будинку-інтернату огороджена та облаштована місцями для відпочинку підопічних.

Заклад оснащений системами водопостачання та пожежної сигналізації, забезпечений первинними засобами пожежогасіння (вогнегасниками) належної якості. Вікна будівель не заґратовані. Температурний режим у житлових кімнатах та інших приміщеннях відповідає встановленим нормам.

Проєктна потужність будинку-інтернату становить 40 осіб. Станом на день відвідування у закладі перебувало 30 підопічних, з них: 20 чоловіків та 10 жінок; 13 осіб з інвалідністю; 9 внутрішньо переміщених осіб з територій, де ведуться бойові дії або які перебувають під тимчасовою окупацією.

За віковими категоріями підопічні розподіляються таким чином: від 35 до 60 років — 2 особи; від 60 до 70 років — 6 осіб; від 70 до 90 років — 21 особа; понад 90 років — 1 особа.

Підопічні проживають у житлових кімнатах по 2–4 особи з урахуванням стану здоров'я. У частині кімнат наявні телевізори.

У 2024 році в будинку-інтернаті померло 9 підопічних, у 2025 році — 7 осіб (основні причини смерті: серцева недостатність, загальний атеросклероз, склероз судин головного мозку). Станом на день відвідування у 2026 році померло 3 підопічних (причини смерті: серцево-судинна недостатність, печінкова недостатність, склероз судин головного мозку).

Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12.04.2024 № 622 заклад включено до переліку суб'єктів господарювання, які отримали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики. Заклад має ліцензію за спеціальностями: «загальна практика — сімейна медицина» та «сестринська справа».

Відповідно до вимог пункту 4 розділу II Правил зберігання та контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.12.2003 № 584, у приміщеннях для зберігання лікарських засобів встановлено термометри та гігрометри для контролю температурного режиму і відносної вологості повітря, а також холодильне обладнання для зберігання препаратів із дотриманням визначених температурних умов.

Медична документація у закладі ведеться відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування» (далі – Інструкція №110).

З метою виконання вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.2020 № 1777 «Про затвердження Заходів та Засобів щодо попередження інфікування при проведенні догляду за пацієнтами» у закладі облаштовано ізолятори для осіб з інфекційними захворюваннями з метою запобігання їх поширенню серед підопічних.

Молодший медичний персонал забезпечує догляд за ліжковими підопічними, зокрема надає допомогу у годуванні та проведенні санітарно-гігієнічних процедур.

Відповідно до пункту 5 Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 772 (далі – Типове положення), Натуральних добових норм харчування в інтернатних установах для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації сфери управління Мінсоцполітики, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 324, у закладі організовано чотириразове збалансоване харчування підопічних, затверджене семиденне та щоденне меню. Відбираються та зберігаються добові проби приготовлених страв, забезпечено контроль за проходженням медичних оглядів персоналом.

Будинок-інтернат забезпечений столовим і кухонним посудом, інвентарем, а також мийними і дезінфікуючими засобами у достатній кількості.

У коридорі закладу на інформаційному стенді розміщено відомості про права та обов'язки підопічних, а також адреси і контактні дані посадових осіб, включаючи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, до яких можна звернутися у разі порушення прав.

Під час відвідування проведено індивідуальні конфіденційні бесіди з 24 підопічними та 3 працівниками закладу. Підопічні, які перебували у закладі під час відвідування, були відкритими до спілкування та охоче взаємодіяли з членами групи НПМ.

Від підопічних надходили скарги, які переважно стосувалися питань надання медичної допомоги. Крім того, окремі підопічні повідомляли про труднощі з реалізацією права на вільне розпорядження власними коштами та їх використанням на власний розсуд.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування будинку-інтернату групою НПМ здійснювалось 15.11.2021.

За результатами попереднього відвідування надано наступні рекомендації:

1. Хмельницькій обласній раді:

1.1.Опрацювати інформацію, викладену у звіті та вжити в межах компетенції заходів щодо усунення виявлених порушень та недоліків.

1.2. Розглянути питання щодо належного фінансування Закладу, з метою придбання необхідного обладнання для сушіння білизни та одягу підопічних.

2. Ліщанському будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю»:

– забезпечити контроль за здійсненням необхідних заходів з метою запобігання поширенню гострої респіраторної коронавірусної інфекції COVID-19, зокрема за проведенням належного кварцуваня приміщень Закладу та його фіксації; проведення температурного скринінгу працівників Інтернату та його фіксації;

– неухильне виконання персоналом закладу протиепідемічних заходів;

– належну фіксацію виду отриманих травм підопічними, причин травмування та подальшого реагування персоналу Інтернату;

– укладення договору про надання медичних послуг із закладом охорони здоров'я, що отримав ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики;

– забезпечити організацію проведення медичного огляду підопічних вузькими спеціалістами та проведення клінічних аналізів;

– забезпечити контроль за виконанням лікарських призначень та прийомом лікарських препаратів підопічними;

– вжити заходи щодо внесення до посадових інструкцій (функціональних обов'язків) молодшого медичного персоналу пункту про заборону катувань, жорстокого, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження чи покарання;

– вжити заходи щодо інклюзивності простору в будинку – інтернаті;

– вжити заходи щодо заміни старих ліжок з панцерними сітками на нові;

– вжити заходи щодо забезпечення ліжкових підопічних достатньою кількістю ширм та зобов'язати персонал використовувати їх при здійсненні гігієнічних процедур ліжкохворим;

– забезпечити тонування вікон у санітарно-гігієнічному приміщенні закладу та забезпечення даних приміщень засобами гігієни;

– вжити заходи щодо організації у закладі працетерапії.

Рекомендації, надані за результатом попереднього відвідування, виконані частково. Зокрема, не виконані рекомендації щодо забезпечення інклюзивного простору в будинку-інтернаті відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані підвальні приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі повітряної тривоги або обстрілів, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт), абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185 (далі – Критерії діяльності), Вимогам щодо утримання, облаштування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579.

Зі слів підопічних будинку-інтернату, у разі оголошення сигналу «Повітряна тривога» у регіоні, підопічні продовжують перебувати у приміщеннях закладу. Окрім того, в будинку-інтернаті відсутня інформація та вказівники щодо розміщення найближчого укриття.

Варто зауважити, що відсутність захисних споруд цивільного захисту, а також нездійснення заходів щодо своєчасної підготовки підопічних до переміщення в укриття, може становити загрозу їх життю.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

2. У ході відвідування групою НПМ з'ясовано, що підопічні змушені за власні кошти купувати лікарські засоби, призначені профільними лікарями для лікування.

Зазначене свідчить про неналежне забезпечення підопічних лікарськими засобами та виробами медичного призначення, що є порушенням вимог чинного законодавства щодо безоплатного надання таких засобів за рахунок держави в межах медичних послуг, передбачених програмою державних гарантій медичного обслуговування населення на 2026 рік, реалізація якої врегульовано у Порядку реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2026 році, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2025 № 1808, а також Національним переліком основних лікарських засобів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2009 № 333 (зі змінами).

Крім того, такі обставини не відповідають міжнародним стандартам у сфері запобігання жорстокому поводженню. Зокрема, у пункті 31 Доповіді Уряду України за результатами візиту до України Європейський комітет із запобігання катуванням (2–11 квітня 2019 року) Комітет рішуче рекомендував вжити невідкладних заходів для забезпечення всіх підопічних безоплатним соматичним обстеженням, лікуванням (у тому числі стоматологічним), а також необхідними лікарськими засобами і медичними матеріалами.

3. Статтею 23 Закону України «Про лікарські засоби» від 04.04.1996 № 123/96-ВР (далі – Закон №123/96-ВР) передбачено, що неякісні лікарські засоби,

включаючи ті, термін придатності яких закінчився, підлягають утилізації та знищенню. Водночас під час відвідування групою НПМ у медичному кабінеті закладу виявлені лікарські засоби, термін придатності яких минув (фото 1).

4. Відповідно до вимог Інструкції №110 не ведеться «Журнал реєстрації амбулаторних пацієнтів» за встановленою формою № 074/о.

5. Під час вибіркової перевірки медичних карток та особових справ підопічних встановлено, що у останніх не відбирається добровільна згода пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операцій та знеболення, форма якої передбачена у пункті 1.40 Інструкції № 110.

6. Відповідно до вимог статті 35^1 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 № 2801-XII (далі – Закон № 2801-XII), пункту 1 розділу III Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, який затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.03.2018 № 503, підопічними укладено декларації з лікарями, які надають первинну медичну допомогу. Однак, відповідні декларації не підписані підопічними закладу (фото 2, 3).

7. У порушення пункту 1 розділу VIII Державного стандарту, пункту 6 Типового положення, пункту 2.3 розділу 2 Статуту у закладі неналежно здійснюється спостереження за станом здоров'я підопічних.

Так, у будинку-інтернаті перебуває підопічний Н., який висловлює скарги на інтенсивний свербіж та висипання на шкірних покривах. Під час огляду встановлено потемніння обох кінцівок, а також наявність ран. З урахуванням виявлених клінічних ознак та загального стану здоров'я, на думку групи НПМ, підопічний потребує невідкладного проведення лабораторних досліджень з метою виключення цукрового діабету, а також обов'язкової консультації лікаря-ендокринолога (фото 4, 5).

8. У ході відвідування групою НПМ у медичному кабінеті виявлено медичний препарат «Азапін», що належить до групи антипсихотичних препаратів. Однак, персонал закладу не надав відповідних лікарських призначень або рецептів на зазначений препарат, що є порушенням вимог статей 6, 34, 43, 78 Закону № 2801-XII, статей 7, 12 5 Закону України «Про психіатричну допомогу» від 22.02.2002 № 1489-III (далі – Закон № 1489-III), пунктів 4, 5 Правил виписування рецептів на лікарські засоби, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.07.2005 № 360 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 15.03.2023 № 494) (фото 6).

Відсутність документального підтвердження надання медикаментозного лікування підопічним даним медичним препаратом ставить під сумнів правомірність застосування його та може розцінюватися як порушення стандартів медичного обслуговування.

9. Групою НПМ в холодильнику для зберігання продуктів харчування для підопічних виявлено інсуліновий шприц, без стерильного пакування. Даний факт ймовірно свідчить про неодноразове використання голки, призначеної для

одноразового використання, для здійснення ін'єкцій інсуліну підопічній П., яка хворіє на діабет II типу (фото 7).

Варто зауважити, що голки необхідно змінювати після кожної ін'єкції, адже в момент проходження крізь шкіру голка затуплюється і забивається шкірою. У разі тривалого використання тупих голок, а також при недотриманні правил ін'єкцій виникають зміни підшкірно-жирової клітковини у вигляді комків або витончення шкіри, у яких погано всмоктується інсулін, що ставить під загрозу здоров'я підопічної.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 48 Конституції України).

10. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено факти перенаселення в окремих житлових кімнатах підопічних, що свідчить про порушення встановлених норм житлової площі на одну особу та невідповідність вимогам Державних будівельних норм України В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007).

Відповідно до підпункту 6.1.1.2 пункту 6.1 ДБН В.2.2-18:2007 площа житлових кімнат у відділеннях для осіб, спроможних самостійно пересуватися, повинна становити не менше 8 м² на одну особу, а для осіб з інвалідністю, які пересуваються на кріслах колісних – не менше 10 м² на одну особу; при цьому площа одномісних кімнат має становити не менше 10 м² та 12 м² відповідно.

Зокрема встановлено, що площа житлової кімнати № 1 становить 12,5 м², у якій проживають 3 особи, а площа кімнати № 5 – 11,7 м², у якій проживають 3 підопічних (кімната облаштована чотирма ліжками) (фото 8).

Виявлені факти свідчать про системне недотримання у закладі вимог ДБН В.2.2-18:2007 щодо мінімальної житлової площі на одну особу, що призводить до перенаселення, погіршення умов проживання підопічних та порушення їх права на належні та безпечні умови перебування у будинку-інтернаті.

11. Під час відвідування встановлено, що підопічні зберігають продукти харчування у житлових кімнатах, зокрема в тумбочках. Така практика не відповідає вимогам санітарного законодавства щодо належних умов зберігання харчових продуктів, створює ризик їх псування та сприяє виникненню антисанітарних умов у житлових приміщеннях (фото 9).

12. У закладі не забезпечено належного маркування харчових продуктів, що зберігаються у холодильних та морозильних камерах, що є порушенням вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 06.12.2018 № 2639-VIII та свідчить про відсутність належного контролю за обігом і зберіганням харчових продуктів. Крім того, на харчоблоці встановлено факт зберігання харчових дріжджів із простроченим терміном придатності (кінцевий термін споживання – 01.04.2026) (фото 10, 11).

13. Під час огляду житлових кімнат встановлено, що в тумбочках підопічних відсутні індивідуальні засоби особистої гігієни, зокрема зубні щітки та зубна паста,

що може свідчити про відсутність умов для їх щоденного індивідуального використання підопічними.

14. У закладі не забезпечено належної організації питного режиму підопічних. Під час відвідування групою НПМ підопічні перебували у житлових кімнатах, однак у них були відсутні ємності з питною водою, а також індивідуальний посуд для її вживання.

Водночас у коридорі будинку-інтернату наявний бутель для питної води, проте він порожній та у забрудненому стані, що створює потенційні ризики поширення інфекційних захворювань (фото 12).

15. В санітарно-гігієнічних приміщеннях закладу, відсутні засоби гігієни (паперові рушники або сушарки для рук, туалетний папір).

Зазначене свідчить про неналежне забезпечення умов для дотримання особистої гігієни підопічними у будинку-інтернаті.

16. Приміщення харчоблоку не обладнано припливно-витяжною системою вентилювання тому, двері харчоблоку залишаються відчиненими, може сприяти потраплянню та періодичному скупченню комах у приміщенні харчоблоку (фото 13).

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

17. У порушення вимог пункту 35 Типового положення та підпункту 3.2.1 пункту 3.2 ДБН В.2.2-18:2007 житлові кімнати, у яких перебувають ліжкові підопічні, не обладнані кнопками виклику персоналу.

Відсутність системи виклику персоналу обмежує можливість підопічних своєчасно отримати допомогу та свідчить про неналежні умови їх перебування у закладі.

18. У порушення вимог пункту 9 Положення про індивідуальну програму реабілітації особи з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2025 № 1021, встановлено, що окремі індивідуальні програми реабілітації осіб з інвалідністю (далі — ІПР) не погоджені з відповідними особами з інвалідністю або їх законними представниками, оскільки не містять особистого підпису та дати ознайомлення з програмою, зокрема ІПР С., та К. (фото 14).

19. Відповідно до Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від 06.10.2005 № 2961-IV держава гарантує особам з інвалідністю право на забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації. Одним із ключових етапів реалізації цього права є своєчасне проведення експертного оцінювання повсякденного функціонування особи, встановлення або перегляд групи інвалідності, а також визначення потреби у відповідних засобах реабілітації.

Так, під час ознайомлення з ІПР підопічного С. встановлено, що датою контролю за її виконанням визначено березень 2026 року. Водночас станом на день відвідування повторний огляд підопічного не проведено. Аналогічні порушення встановлено щодо підопічних, для яких датою контролю за виконанням ІПР також визначено березень 2026 року, а саме: підопічні З.; С.; П.; К.

Виявлені обставини свідчать про неналежне забезпечення реалізації права підопічних на своєчасний перегляд ІПР та визначення їхньої фактичної потреби у технічних засобах реабілітації. Така ситуація може призводити до погіршення стану здоров'я, обмеження мобільності та порушення гарантованих законодавством прав осіб з інвалідністю, у зв'язку з чим потребує невідкладного реагування.

20. Приміщення загального користування будинку-інтернату не пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» (далі – ДБН В.2.2-40:2018). Зокрема, коридори житлового корпусу не обладнані бічними поручнями з обох боків, що ускладнює безпечне та зручне пересування підопічних. Крім того, наявний у житловому корпусі поручень перебуває в технічно несправному стані: частково від'єднаний від стіни, що унеможливлює його безпечне використання за призначенням та створює додаткові ризики травмування підопічних (фото 15, 16).

21. У порушення вимог підпункту 11.6 пункту 11 ДБН В.2.2-40:2018 санітарно-гігієнічні приміщення закладу не пристосовані для користування особами з інвалідністю та іншими маломобільними групами населення, зокрема особами, які пересуваються з використанням крісел колісних, що свідчить про недотримання вимог доступності та створює перешкоди у реалізації їхніх прав. Зокрема, наявність порогу висотою 8 см фактично унеможливлює безпечний, самостійний і безперешкодний доступ до зазначених приміщень (фото 17).

Порушення права володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю (стаття 1 Протоколу 1 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 41 Конституції України).

22. Відповідно до пунктів 38 - 40 Типового положення заклад у разі потреби та виключно на підставі письмової заяви підопічного приймає на зберігання грошові кошти, коштовності та цінні папери підопічних (далі – цінні речі), про що обов'язково складається акт-опис приймання.

Цінні речі підлягають зберіганню у сейфах, а їх облік має здійснюватися матеріально відповідальною особою. Видача цінних речей підопічному проводиться на його першу вимогу на підставі заяви з оформленням відповідного акта-опису.

Дієздатні підопічні витрачають належні їм кошти на власний розсуд. У разі потреби (відповідно до заяви підопічного) інтернат забезпечує підопічному допомогу у придбанні необхідних товарів, послуг.

Таким чином, заклад зобов'язаний забезпечити належні умови для отримання підопічними пенсій та інших соціальних виплат і не має права обмежувати їх у самостійному розпорядженні такими коштами.

Водночас у ході відвідування групою НПМ у медичному кабінеті виявлено готівкові кошти на суму понад 30 тис. грн, що зберігалися поза встановленим порядком. Під час конфіденційного спілкування з підопічними встановлено, що вони фактично позбавлені можливості самостійно розпоряджатися належними їм пенсійними коштами та іншими соціальними виплатами. Зокрема, підопічним

видаються грошові кошти у розмірі 150 грн. на власні потреби, тоді як адміністрація закладу систематично здійснює зняття коштів із їхніх банківських карток у сумі близько 2 тис. грн щомісячно.

Адміністрація закладу повідомила, що грошові кошти та банківські картки підопічних зберігаються у медичному кабінеті. Водночас жодних належних підтверджуючих документів, зокрема письмових заяв підопічних про надання згоди на зберігання їхніх коштів, групі НПМ не надано. В особових справах виявлено лише дві заяви, якими підопічні уповноважили працівника закладу на отримання пенсійних коштів та їх подальше використання для їх власних потреб.

Крім того, серед виявлених готівкових коштів зафіксовано наявність товарних квитанцій та записів, що свідчать про використання коштів підопічних на потреби закладу, зокрема на придбання меблів (шаф), ремонт обладнання (бойлерів), оплату ритуальних послуг тощо (фото 18, 19, 20, 21, 22).

Згідно з поясненнями т.в.о. директора закладу від 27.04.2026, зазначені кошти були передані їй на зберігання з метою запобігання можливим випадкам крадіжок. При цьому вона повідомила, що кошти підопічних використовуються не для особистого збагачення, а на потреби будинку-інтернату, зокрема для покращення умов проживання підопічних.

Разом із тим такі пояснення не змінюють правової оцінки виявлених обставин та не можуть вважатися правомірною підставою для розпорядження коштами підопічних без їх належної згоди та поза встановленими законодавством процедурами.

Окремо групою НПМ виявлено, що 09.02.2026 у закладі померла підопічна К., 1938 р. н., при цьому напередодні її смерті керівництвом закладу було здійснено зняття готівкових коштів із її рахунку, які в подальшому мали намір використати на потреби будинку-інтернату.

Також у закладі відсутні акти або інші документи комісійного характеру, які б підтверджували здійснення належного контролю за своєчасністю виплати пенсійних коштів підопічним та порядком їх використання.

Таким чином, встановлені факти свідчать про системне порушення вимог законодавства щодо обліку, зберігання та використання коштів підопічних, мають ознаки неправомірного втручання у їх майнові права та створюють реальні передумови для зловживань і втрати грошових коштів. Зазначена ситуація потребує невідкладного реагування та вжиття заходів для відновлення прав підопічних.

Право на вільний розвиток своєї особистості (стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 23 Конституції України).

23. Слід зазначити, що умови перебування осіб у будинку-інтернаті характеризуються відсутністю активної життєдіяльності, змістовного дозвілля та належної соціальної взаємодії. Групою НПМ встановлено відсутність організованої денної зайнятості мешканців, що позбавляє їх можливостей для соціальної інтеграції та особистісного розвитку.

Попри наявність у штаті закладу посади організатора культурно-дозвіллєвої діяльності, до функціональних обов’язків якого належить організація дозвілля та

залучення підопічних до суспільно корисних заходів, фактично така діяльність у будинку-інтернаті не здійснюється. Підопічні не залучені до жодних форм дозвілля чи зайнятості, що також підтверджено під час конфіденційного спілкування з ними.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Міністерству соціальної політики, сім'ї та єдності України вжити в межах компетенції заходів реагування, спрямованих на усунення причин та умов, що сприяли виявленим порушенням, зокрема здійснити моніторинг надання Ліщанським будинком-інтернатом для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю соціальних послуг та забезпечити контроль за додержанням закладом вимог Закону України «Про соціальні послуги».

Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема провести моніторинг за дотриманням Ліщанським будинком-інтернатом для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю вимог законодавства під час надання соціальних послуг.

Хмельницькій обласній військовій адміністрації забезпечити:

вжиття заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності Ліщанського будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю;

дієвий контроль за дотриманням прав підопічних у підпорядкованому інтернатному закладі шляхом проведення систематичних та позапланових перевірок;

вжиття заходів з метою приведення будівель інтернатної установи у відповідність до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд»;

вжиття заходів з метою обладнання харчоблоку будинку-інтернату припливно-витяжною вентиляційною системою.

Ліщанському будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю забезпечити:

вжиття заходів щодо визначення та облаштування укриття або забезпечення доступу підопічних до найближчої захисної споруди цивільного захисту;

розроблення та доведення до відома підопічних і персоналу алгоритму дій під час сигналу «Повітряна тривога», забезпечити наявність відповідних інформаційних матеріалів та вказівників;

безоплатне надання підопічним лікарських засобів і виробів медичного призначення відповідно до Програми медичних гарантій та Національного переліку лікарських засобів;

проведення інвентаризації лікарських засобів, вилучити препарати з простроченим терміном придатності та забезпечити їх утилізацію у встановленому законодавством порядку;

оформлення добровільної інформованої згоди підопічних на проведення діагностики, лікування, оперативних втручань та знеболення відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів;

системне медичне спостереження за станом здоров'я підопічних, забезпечити виконання лікарських призначень виключно на підставі консультацій профільних спеціалістів, організувати проведення необхідних оглядів та госпіталізацій;

ведення «Журналу реєстрації амбулаторних пацієнтів» за формою № 074/о відповідно до вимог Інструкції № 110;

припинення практики використання медичних виробів (зокрема ін'єкційних голок) повторно;

дотримання встановлених державними будівельними нормами вимог щодо житлової площі на одну особу;

підопічних індивідуальними засобами особистої гігієни та створити умови для їх щоденного самостійного використання;

організацію питного режиму, забезпечити доступ підопічних до достатньої кількості безпечної питної води та індивідуального посуду;

оснащення санітарно-гігієнічних приміщень необхідними засобами гігієни;

обладнання харчоблоку припливно-витяжною вентиляційною системою та забезпечити дотримання санітарних вимог під час приготування їжі.

належне функціонування системи виклику персоналу та невідкладне реагування працівників на сигнали підопічних;

забезпечити безперешкодний доступ до приміщень для осіб з інвалідністю;

належне оформлення індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю, у тому числі їх підписання підопічними або законними представниками;

організацію своєчасного проведення переоглядів осіб з інвалідністю, актуалізацію ІПР та забезпечення підопічних необхідними технічними засобами реабілітації;

належний облік, зберігання та використання грошових коштів підопічних відповідно до вимог законодавства, припинити практику їх зберігання поза межами закладу та забезпечити контроль за своєчасною виплатою пенсій;

щоденну зайнятість підопічних, забезпечити проведення культурно-дозвіллєвих, реабілітаційних та соціально-адаптаційних заходів з метою їх соціальної інтеграції та розвитку.

Додаток: фотоматеріали на 5 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ,
головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини **Оксана ШЕЙГЕЦ**

Фотоматеріали

фото 1

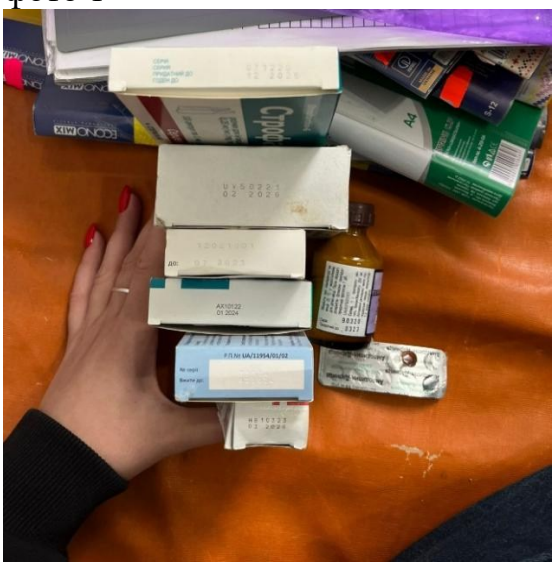

фото 2

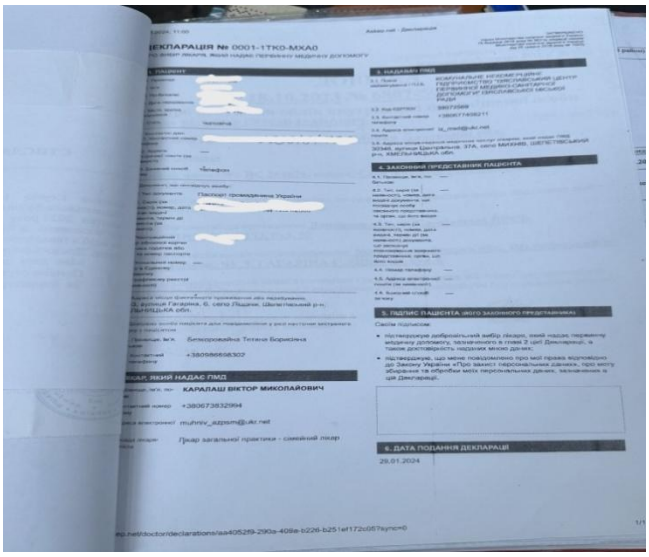

фото 3

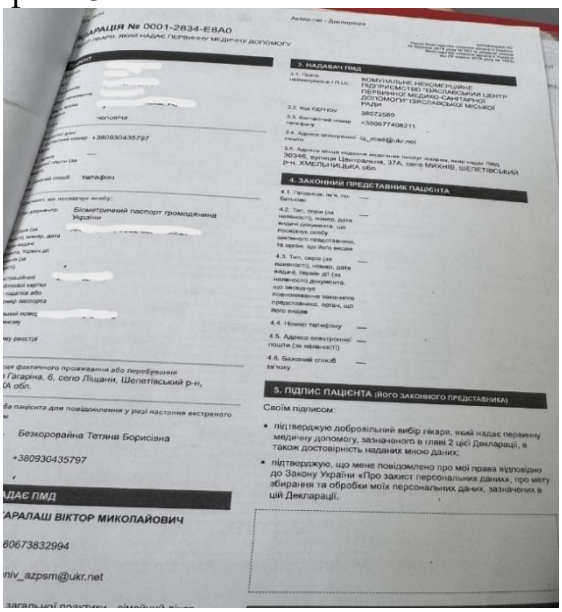

фото 4

фото 5

фото 6

фото 7

фото 8

фото 9

фото 10

фото 11

фото 12

фото 13

фото 14

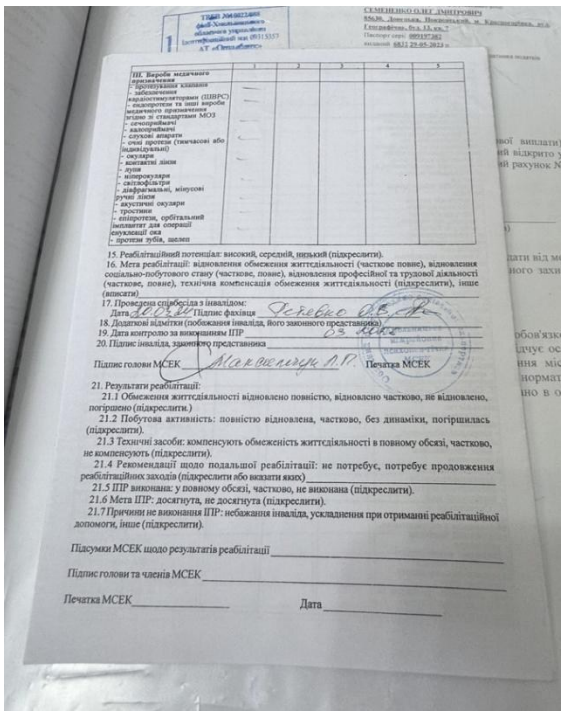

СЕМЕНЕНКО ОЛЕГ ДМИТРОВИЧ

	1	2	3	4	5
III. Вироби медичного призначення					
- протезування кланання					
- забезпечення кардіостимуляторами (ШВРС)					
- ендопротези та інші вироби медичного призначення згідно зі стандартами МОЗ					
- сечоприймачі					
- калоприймачі					
- слухові апарати					
- очні протези (тимчасові або індивідуальні)					
- окуляри					
- контактні лінзи					
- лупи					
- мінрокуляри					
- світлофільтри					
- діафрагмальні, мінусові ручні лінзи					
- акустичні окуляри					
- тростини					
- епіпротези, орбітальний імплантат для операції енуклеації ока					
- протези зубів, щелеп					

15. Реабілітаційний потенціал: високий, середній, низький (підкреслити).
16. Мета реабілітації: відновлення обмеження життєдіяльності (часткове повне), відновлення соціально-побутового стану (часткове, повне), відновлення професійної та трудової діяльності (часткове, повне), технічна компенсація обмеження життєдіяльності (підкреслити), інше (вписати)
17. Проведена співбесіда з інвалідом:
Дата 20.03.24 Підпис фахівця Семенко О.В.
18. Додаткові відмітки (побажання інваліда, його законного представника)
19. Дата контролю за виконанням ІПР 03.2024
20. Підпис інваліда, законного представника
Підпис голови МСЕК Максимчук Л.П. Печатка МСЕК

21. Результати реабілітації:
21.1 Обмеження життєдіяльності відновлено повністю, відновлено частково, не відновлено, погіршено (підкреслити.)
21.2 Побутова активність: повністю відновлена, частково, без динаміки, погіршилась (підкреслити).
21.3 Технічні засоби: компенсують обмеженість життєдіяльності в повному обсязі, частково, не компенсують (підкреслити).
21.4 Рекомендації щодо подальшої реабілітації: не потребує, потребує продовження реабілітаційних заходів (підкреслити або вказати яких)
21.5 ІПР виконана: у повному обсязі, частково, не виконана (підкреслити).
21.6 Мета ІПР: досягнута, не досягнута (підкреслити).
21.7 Причини не виконання ІПР: небажання інваліда, ускладнення при отриманні реабілітаційної допомоги, інше (підкреслити).

Підсумки МСЕК щодо результатів реабілітації
Підпис голови та членів МСЕК
Печатка МСЕК Дата

фото 15

фото 16

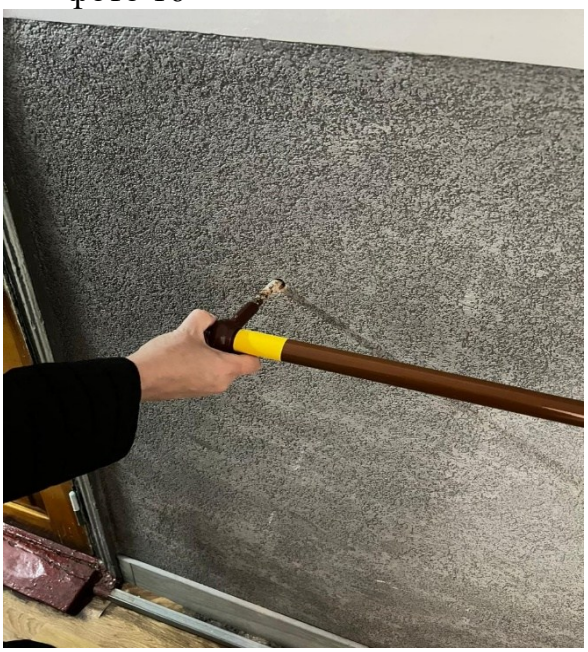

фото 17

фото 18

фото 19

фото 20

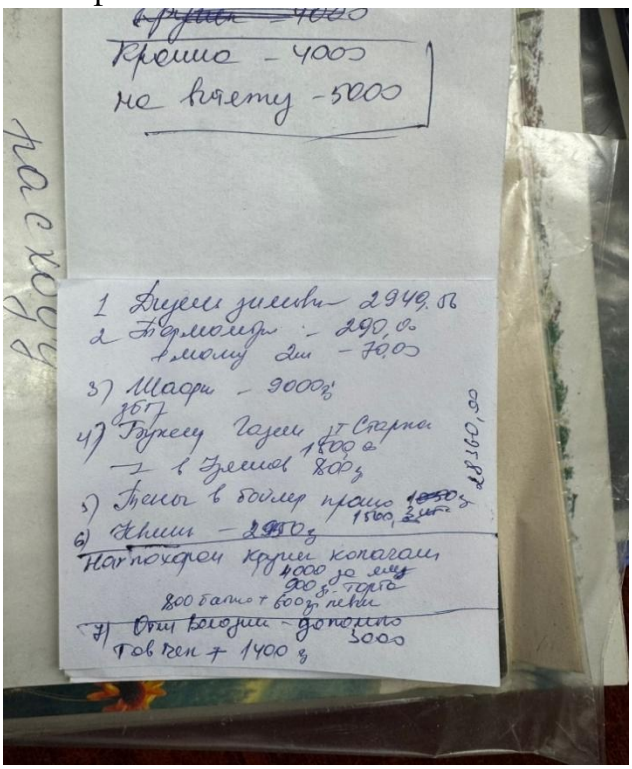

фото 21

фото 22